

Buletinul, Administrația și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Seriozitate înfrământată nu se pri-
mosc. Manuscrisul e nu se re-
trimite!

Biroul de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Bodoif Mosse, Haasenstein & Vogler
(No Maas), Heinrich Schalek, Alois
Bernoldi, M. Dukes, A. Oppelt, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Duibe; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie
garmondă pe o coloană 6 cr.
și 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tariful și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seră 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III

Nr. 102.

Brașov, Sâmbătă 6 (18) Mai

1889.

Brașov, 5/17 Mai

Ministrul unguresc de justi-
ție Szilagyî nu s'a mulțămît nu-
mai cu scrisoarea, ce le-a adresat o
alegătorilor săi din Pojunu, după
numirea sa ca ministru, ci s'a în-
fățișat și în persoană în mijlocul
lor.

În vorbirea ce le-a rostit-o, a
desfășurat vederile sale, arătate
în scrisoarea, de care e condus ca
ministru, dîcîndu că principiile și
direcțiunea sa politică, reformele
ce le-a amintit pe tărîmul de justi-
ție și alii administrației le con-
sideră ca părți constitutive ale u-
nei politice liberale-naționale.

Cînd revenim asupra vederi-
lor și principiilor lui Szilagyî, o
facem, ca din nou să arătăm, că
ele împreună cu reformele ce le
plănușe facu, ce-i drept, parte
constitutivă din politica națională
maghiară, fiind îndreptate în con-
tra liberei dezvoltări a naționali-
tăților, și fiind în adevăr nu
liberale, ci reacționare.

E vorba de reorganizarea ad-
ministrației. Pretinsul liberal
Szilagyî e pentru introducerea ad-
ministrației de stat, fiind organele
administrative numite de stat.

Etă o reformă, prin care se
nimicesc și ultimele resturi de
autonomia municipală și se com-
pletază opera de centralizare, care
are de scop a nimici orîce
dezvoltare de sine stătătoare în
stat, nivelîndu toate și puind pe
cetățenii la dispozițiunea unui gu-
vern, care urmărește interese de
rasă exclusiviste maghiare.

Nu-i vorba, și până acuma re-
gimul tiszăist a fost tare și
mare în comitate, făcîndu prin
dispozițiile și ingerințele sale din
autonomia municipală o adevărată
caricatură. Fișpanii ca Banffy dela
Bisztrîța-Năsăud și ca Bethlen
del Ternava mare de mult își
bat joc de această autonomie și
de controla reprezentanțelor co-
mitatense; ce va fi însă în viitor,
cînd funcționarii administrativi
vor fi numiți de guvern?

Tot ministru Szilagyî ne lă-
muresc și în privința stăruinței
sale de a se introduce adminis-
trațiunea de stat. Misiunea ora-
șelor pentru întărirea maghiaris-
mului e, asupra căreia ministrul
de justiție își îndreptă totă grija
sa, căci etă ce dîce:

„Interesul „Maghiariei“ cere,
ca orașele să fiă centre culturale,
politice și economice ale vieții
provinciale și puterea întreprin-
derii economice, cultura națională,
ce mereu progresază, și înainte de
tote cultivarea spiritului național și
al limbii naționale să se răspân-
descă dela ele asupra provinciei.
Acăsta face ca orașele să devină
factori mari în viața noastră națio-
nală, adevărate centre și conducē-
tore ale cercurilor sociale în viața
provincială.“

Etă de ce d-lu Szilagyî voesc
cu orîce preț administrația de
stat. E vorba să ajungă guver-

nul de a dispune de centrele co-
mitatense, să le prefacă în focare
de maghiarisare, și se'nțelege că
aci se gîndesc ministrul de si-
gură la acele comitate, unde e
și viața națională nemaghiară, la
comitatele cu populațiune prepon-
derantă română, sâsescă, sêrbescă,
slovacă ș. a.

E vorba dera de a se întro-
duce o administrațiune, care să
răspîndescă în provincia limba
ungurescă, cultura ungurescă și
spiritul unguuresc, o administra-
țiune care să maghiarizeze.

Acestea sunt „liberalele“ re-
forme ce le plănușe „liberalul“
Szilagyî. Se pregătesc deci o nouă
lovitură în contra vieții autonome
și individuale în stat, ale cărei
urmări vor fi nouă prigoniri și
persecuțiuni naționale în contra
Nemaghiarilor, în contra limbei,
culturei și naționalității acestora!

Nu atăt îmbunătățirea admi-
nistrațiunei celei rele asiatică pre-
ocupă dera pe Szilagyî, câtă mai
multă ridicarea și întărirea ideii
de stat maghiar și a naționali-
tății unguuresc, precum a vorbit
între pahare și un alegător de
ai lui.

Tot mai mult se depărtază
politicii unguuresc de linia, ce le-au
fost tras-o la începutul erei
noue constituționale bărbății lor
de stat cu vederi mai mari și
prevădătoare. Tot mai mult
merg lucrurile pe povernișul fa-
tal, pe care Tisza cu ai săi, deși
au fost admoniați, au apucat și
nu s'a putut opri.

Problema, de care vrea să se
apuce a o deslega Szilagyî, ca
să facă stat național pe cale
administrativă, e nerealisabilă, pen-
tru că haina ce o croesc el nu
se potrivește pe trupul acestuia.
Cea ce s'a putut face în Fran-
cia, în Germania și în alte state
naționale, nu se va pute face nici
odată în statul ungar poliglot.

Dacă s'a putut susține o mie
de ani elementul unguuresc în
aceste țări, acăsta are a o mul-
țami numai instituțiilor lor
autonome. Centralismul în rea-
litate slăbesc puterea rasei ma-
ghiare și numai în aparență, pen-
tru nisce omeni vanitoși și cu ve-
deri scurte, a căștigat maghiaris-
mul, de fapt însă au căștigat
alți factori, cari exploatează ad
înăuntru și în afară nebuniile șo-
viniștilor unguuri.

DIN AFARĂ

Lucrătorii în Austria.

În adunarea generală a partidului
lucrătorilor, la care asistau 4000 de
persone, oratorii Pokorny și Adler, șefi
ai partidului, au dîșit, că proletariatul
austriac n'are nimic de așteptat dela
partidul conservator-clericalu său anti-
semit. Lucrătorii austriaci trebuie să
continue a forma un partid, care să
n'aiba nimic comun cu liberalii
nici cu celelalte grupuri și să urmărească
înainte de tote cucerirea libertăților po-
litice ca baza programei socialiste. În-
tre celelalte revendicări, lucrătorii aus-

triaci reclamă sufragiul universal, li-
bertatea presei, libertatea întrunirilor;
ei vor rămâne credincioși principiilor
de libertate, egalitate și fraternitate. O-
ratorii au vorbit de revoluția franceză.
Adunarea s'a separat cântînd și strî-
gînd: „Trăiescă munca!“

Italia și alianța triplă.

„Wiener Tagblatt“, comentînd că-
lătoria regelui Humbert la Berlin, dîce
că acest suveran se grăbesc a merge
la Berlin, pe cînd Țarul amănă me-
reu călătoria sa. Cîtu timp nu va fi
sigur de amiciția Rusiei, Germania va
ave trebunță de Italia, și acăsta din
urmă pōte profita de acest moment
pentru a-și îmbunătăți situațiunea sa.

Același dîar constată, că opoziția
în contra triplei alianțe creșce în Italia
și conchide dîcînd că, în apropiata în-
trevedere dela Berlin, va fi pōte vorba
de a se sci, decă Italia va rămâne or
nu în alianță, și că ar fi de regretat
decă Italia, care a intrat cea din urmă
în tripla alianță, ar părăsi-o cea dînteu.
„Noua Presă Liberă“ vorbește de nemul-
țămirea Camerei italiene în privința ma-
nifestației congresului catolic din Viena
relativ la puterea timporală. Ea dîce
că partidul ultramontan pune în mare
primejdiă tripla alianță.

Conflictul austro-ungar.

„Noua Presă Liberă“ explică demisia
d-lui Cassianu, președintele Companiei
dunărene, prin dificultățile ce întîmpină
acăsta compania din partea guvernului
ungar. Acesta din urmă cerea, ca se-
diul direcțiunii să fiă la Pesta, și că
acăsta direcțiune să fiă independentă de
cea din Viena. Direcțiunea din Pesta
ar ave atunci o putere absolută asupra
agențiilor din Orșova până la Sîlina.
Ea ar fixa tarifele, dera reprezentantul
guvernului ar ave dreptul de veto.

„Noua Presă Liberă“ dîce, că o ase-
menea soluțiune ar fi foarte primejdiosă
pentru monarhia, căci România și Ser-
bia, cari urăsc pe Ungaria, ar căuta să
se facă independente în privința navi-
gațiunii și ar încheia învoali cu com-
pania rusescă „Gagarin“ și nu s'ar mai
vede pavilionul monarhiei austro-ung-
gare pe Dunărea de jos. Același dîar
întrebă, ce cred d. Kalnoky de primej-
diile în cari pune pretențiunile guver-
nului ungar, interesele politice ale Sta-
tului.

Noua cale ferată bulgară.

La Burgas în Bulgaria se încep
construirea unei noue căi ferate cu mare
solemnitate. Au fost de față și mi-
niștrii. Sosirea principelui fu salutată
de urale prelungite. Episcopul îi a-
dresă un discurs principelui și bine-
cuvîntă dîna cînd destinele țării fură
puse în mâinile principelui Ferdinand.

Principale răspunsuri: „Dela urcarea
mea pe tron, nu numai pacea, liniștea
și mulțămirea au fost stabilite în țară,
dera și însemnate întreprinderi pline de
consecințe materiale pentru dezvoltarea
țării s'au executat. Liniă Țaribrod-Vacka-
relu ne-a apropiat pe uscat de lumea
din afară. În curînd liniă dela Bur-
gas ne va permite a ne folosi de căile
maritime pentru a desfăce într'un mod
avantajos produsele noastre. La înce-
putul lucrărilor datoria mea e de a
exprima mulțămirea mele locuitorilor
din departamentele Slivno și Burgas pen-
tru ostentia și privațiunile ce vor su-

feri momentan pentru stabilirea liniei.
Mulțumesc voinicului meu regiment
de pioneri pentru concursul ce-lu va
da operei întreprinse, glorificîndu-ne de
a vedea, că liniă dela Burgas, ca cea dela
Burgas la Vackarel, va fi construită nu-
mai de noi Bulgarii și cu propriile nos-
tre puteri. Nu mă indoiesc, că lumea
civilisată va sci să aprecieze după va-
lōrea lor necreștutele și nobilele sfor-
țări ale națiunii pentru dezvoltare și pro-
gres. Dea Dumneșu, ca în cursul
acestui an, capitala noastră să fiă unită
cu Marea Neagră. Ca primul cetățen
bulgar, punu cel dînteu mîna pe
sapă, simbolu vorbitor al poporului
bulgar. Implorî binecuvîntarea divină
asupra acestei noue victorii pacifice și
rogî pentru fericita reușită a întreprin-
derii.“

După acest discurs s'a ținut pa-
rada, apoi regimentul pontenierilor
încep lucrările pe o lungime de un
chilometru. A fost apoi banchet și
s'au ținut toate, între care și pentru
Sultanul.

Mulțimea făcu o manifestație sub
ferestrele principelui și ale miniștrilor.

Primăria a improvisat un ban-
chet pentru sêra pe piața publică.

SCRILE DELEI.

Convenire colegială. Reuniunea ro-
mână de gimnastică și de cântări din
locu își va ține convenirea sa mâne,
Sâmbătă, în 6/18 Mai în sala hotelului
Nr. I. Începutul la 8 $\frac{1}{2}$ ore sêra.

Românele dela expoziția în Paris.
Sunt patru la număr, brune, blonde,
smede, după tōte gusturile. „Românul“
afî, că sunt la Paris dîna dîna de Lună
treacă și mbrăcate în splendide costume
naționale stau de pobobă la restaurantul
român, adică facu ca un fel de ser-
viciu, arătîndu-se, surîndu și ferme-
cîndu. La serata dată la dîarul „Figaro“
de lăutarii români, au mers și frumșele.
Firesce că chipul și costumul au fă-
cut senzația. În palatul dîarului „Fi-
garo“, frumșele femeilor române a fost
aprețuit drept „singulare“. Traducînd
acăsta calificativ cu „fără părechid“ și
ne declarăm mulțămîți. „De va fi fost
ochii unei, din cele patru, care a adus
în pēna dîaristului calificativu singulare,
apoi juru — lo giuro! — că ochii negri
ce ai acăleia mai rar. Cu adevărati,
ochi fără părechid, ochi mărge și nimfot
mai mult“, încheie „Românul“.

Numire în armată. Suboficerul comp-
tabil cl. I George Spătaru e numit
cadet pe dîna de 1 Iunie 1889.

Opera din Budapesta. Maiestatea Sa
Monarchul dă în tot anul regulat
ca subvențiune operei din Budapesta
160.000 fl., er statul subvenționează
opera în tot anul cu 200.000 fl. până
la 300.000 fl. În anul 1887 opera a
primit pe lângă subvențiunea dela Mo-
narchul și dela stat o sumă de 151.000
fl. împrumut dela stat; în anul 1888
statul a dat operei pe lângă subven-
țiunea ordinară de 210.000 fl., o altă
subvențiune extraordinară de 90.000 fl.,
er în anul trecut erăși i-a dat o sub-
vențiune transitōre extra-ordinară de

„Gazeta“ iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la tōte ofi-
ciile postale din țara și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dîna în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atăt abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

35.300 fl. — Er pentru școlile naționale nimic!

**

Scăldile episcopesci din Oradea-mare. Oficiul postal la scăldile episcopesci din Oradea-mare s'a deschis cu ziua de 16 Maiu și va funcționa până la 15 Septemvre.

**

Dinamitarđi în Eperies. „Pester Lloyd“ comunică, că în 13 Maiu dimineața s'a găsit într'o gaură în zidul lângă institutul de pensiuie „Stefania“ o bombă cu dinamită, care a fost transportată la poliția. Locul, unde s'a găsit, se află lipit de acea parte a institutului, în care e adăpostit asilul de copii. În casu de esplosiune, ar fi suferit și gimnaziul, care se afla la 15—20 pași depărtare. Fișpanul a pornit cercetare. Acesta nu e casul cel dintăiu. Înainte de câteva săptămâni a mai esplodat o petardă tocmai într'o ți de tērgu în locul cel mai frecventat.

**

Concertu în grădina „La pomul verde“. Duminecă în 19 Maiu n. încep concertele regulate ale capelei orașenești în grădina „La pomul verde“ și se vor continua în fie-care Joi și Duminecă.

**

Tērgul din Reghină, ce s'a ținut în săptămâna trecută, a fost bun. Vitele s'au vândut cu prețuri bune: părechea de boi marț 400 fl., mijlocii 300 fl., bouleni de 1 anu 70—100 fl. părechea, vacile 120—180 fl. părechea. Cu totul s'au vândut 4900 vite cornute, Cai s'au vândut 494 cu prețuri satisfăcătoare.

**

Foc mare. În localitatea Parno din comitatul Zemlinu au ars 77 case și 50 edificii economice. Paguba e de vr'o 50,000 fl., mare parte asigurată. Sunt mulți răniți. Focul s'a întins, cu totă lipsa de vânt, din cauză că de trei săptămâni e mare secetă în acelu ținut.

**

Cav. de Schmerling, fostul ministru de stat al Austriei în anii 1860, erăș a serbatu unu jubileu. S'au implinit șesedece ani de când se află în serviciul statului. Dr. Plener l'a salutatu în numele deputaților germani din stânga, accentuându, că de numele iubilarului sunt legate tôte nișuințele pentru unitatea imperiului și pentru dezvoltarea lui în sensu liberalu. Schmerling mulțăm și ți se atribue prea mari merite, deși este adevăratu că elu a apăratu întotdeauna unitatea imperiului și ideile liberale.

Din dieta ungarăscă.

La desbaterea specială asupra bugetului, deputatul Danielu Iranyi propune, ca lēfa și cheltuelile de reprezentățiune ale ministrului președinte să se reducă la 24,000 fl. Cum se pōte ajunge ministru-președinte austriac cu 20,000, de ce se nu se mulțumesc d-lu Tisza cu 24,000? Vorbindu de administrația, țiice că rēul principalu zace în nepotismu și în spiritul de partidă. E pentru alegerea funcționarilor administrativ.

Paulu Hoitsy țiice, că deși cheltuelile statului s'au urcatu dela 1876 cu 125 milioane, totuși pentru cultură, justiția și administrația abia se cheltuesc cu 15 milioane mai multu ca acum 14 ani. Inca totu sunt 500,000 copii, cari nu cercetă școlă. Justiția în Ardealu e altfelu decum e în Țera ungarăscă; lipsesc garanțiile pentru libertatea personală. N'avem să însemnămu nici măcaru astfelu de progrese, ca micile state balcanice. Când dela fișpanu până la cel din urmă copistu corțescu toți pentru guvernă, când cel din urmă copistu e la alegerea de deputat unu factoru și și cugetă că guvernul, și proptelele lui atērnă de dēnsul tocmai așa cum atērnă elu de ei, ușor comite ilegalități, fiindcă

crede, că i-le voru trece cu vederea. Moralul politicu e așa de stricatu la noi, încatu generațiunilor voru avē de lucru, să drēgă ce a stricatu Tisza.

Ministrul Tisza își aratā dorința, indirectu nu-i vorbă, ca se nu se reducă cheltuelile de reprezentare. În privința administrațiunei, va veni înaintea camerei în sesiunea viitoare cu unu proiectu de lege, der sigură nu promite. Dēcă s'au făcutu datorii mari, s'au făcutu, țiice elu, în interesul dezvoltării Ungariei. Se laudă apoi, că nicăeri nu esistă o mai mare libertate individuală ca în Ungaria; nu era rēu dēcă aducea d-lu Tisza ca dovadă numai alegerile, când solgăbirăii și fișpanii închidū pe cine le place, și era destul ca se se scie cātu de mare e libertatea individuală. Unu altu neadeveru a mai spus d-lu Tisza țiicēnd, că „la noi defraudările n'au luatū dimensiuni mai mari ca în alte state. Ore în țiicare ți despre defraudări ca în țiicarele de aci, în care rubrica defraudărilor e permanentă?

Contele Apponyi, răspundēndu d-lui Tisza, care se laudă cu progresele sēvērșite în țēră sub elu, țiice că chiar și sub cele mai rele și mai antinaționale regimuri se sēvērșesc unu progresu ore care; am vedut o acēta și în patria noastră, țiice vorbitorul, când constituția era suspendată; altfelu n'ar mai trăi o națiune, n'ar mai funcționa organismul ei, dēcă n'ar face nici unu progresu. Dēr sarcinile statului întrecu ați dezvoltarea „națiunei“, instituțiunile statului, administrația și justiția nu stau în raportu cu jertfele cetățenilor.

Karl Szalay țiice, că justiția și administrația sunt forte corupte. Unu fișpanu a făcutu observare unu aspirantulu la postul de ajutoru de notaru, că calificățiunea e în ordine, der nu e cuprinsu în petiția și credeul politicu al aspirantului. Vorbitorul dovedesc cu date, că afirmarea ministrului președinte, cumcă nicăiera libertatea persoanei nu e așa respectată ca la noi, e curatu neadever.

Urmă apoi o cērtă cumplită cu larmă și strigăte între guvernamentali și opoșiionali. Ministrul Tisza și deputatul Polonyi se apostrofă mereu. Polonyi impută lui Tisza, că a încercat să facă lovitură de stat.

Gabrielu Ugron impută guvernului, că primesc ordine dela Viena cum să facă politica. Guvernul nu constă din bărbați de stat, ci din vermi, cari s'au încuibat în corpul națiunei. Influența Ungariei în politica din afară a cădutu la unu minimum și Kalnoky a spus adevērul, când i-a observat ambasadurulu francesu, că ministrul președinte ungarăscu n'are să s'amestece la rezolvarea acestei afaceri. Națiunea ungarăscă, prin aroganța lui Tisza în privința espoșițiunei din Parisu, și-a perdut simpatia Franciei. Francesii n'au nici o pagubă de aci, der noi avem, căci Francesii nu mai vin la Villany și Szegard, ca să cumpere vinu ungarăscu, ei nu voesc să și vēre capitalul lor în întreprinderi ungarăsci. În politica internă încă nu e mai bun d-lu Tisza; căți fișpani sunt, toți facu politică. Ministerul de interne nu face altceva, decât esecutā fidelu informațiunile fișpanilor. În Ardēlu sunt patru municipii, în care Sasii sunt în majoritate. În comitatul Brașovului și alu Sibiului sunt giuguliți Sasii, er în comitatul Tērnavei mari și alu Bistriței-Năsēndu sunt tratați în modul cel mai brutalu. Este asta politică înțeleptă?

Mai vorbiră ministrii Tisza și Szapary apērânduși politica. și posturile se votară așa cum s'au înfățișat.

Sinodul archidieceșan din Sibiu.

(Urmare din raportul consistoriului archidieceșan, ca senat școlar, pe anul 1888.)

III Școle populare. Din rapōrtele întrate până acum cu privire la școlile noastre

confesionale în anul școlar 1887/8 se constată că:

1. Școle cu caracteru confesionalu am avut în 691 comune. 2. Școle noue s'au înființat în 9 comune bisericăsci. 3. Școle susținute în comuniune cu greco-catolicii sunt 51. 4. Școle comunale și de stat sunt în 119 comune.

a) *Invēțatori.* Invēțatori la școlile noastre confesionale în decursul anului 1887/8 au fost 876, dintre cari definitivi 371, provisor 457. Impărțiți după pregătire specială pentru acēta carieră aflăm, că 209 au absolvat cursul teologicu, 286 cursul pedagogicu, er 381 au numai pregătiri pe cale privată. Dintre toți aceștia 509 aparū ca provēduți cu testimoniu de calificățiune invēțătoreșcu, er restul de 367 este numai tolerat spre a nu suferi totalmente instrucțiunea.

Salariile solvite la invēțatori în întreaga archidieceșă dau suma de 164,058 fl. 93 cr. În terminu mediu computat vine pe unu invēțatoriu suma de 190 fl.

În comparațiune cu anul trecut, cu o sumă totală de 149,554 fl. 12 cr. rezultă o creștere de 14,504 fl. 81 cr.

b) *Copii de școlă.* Dela 6—12 ani. Obligați 64,790, din cari au frecventat sem. I. 42,861 sēu 65%.

Dela 12—15 ani. Obligați 24,906 din cari au frecventat sem. I. 21,710 sēu 84%.

Suma tuturor copiilor obligati a frecventa școlă este 89,696. Suma tuturor copiilor, cari au frecventat școlă în semestrul I este 54,571 sēu 60%.

În comparare cu anul școlar premergător se aratā la copii obligati a frecventa școlă o creștere de 4605 și la cei cari au cercetat școlă o creștere de 2726.

c) *Adjustarea școlilor.* Edificii școlare proprii sunt 644, închiriate 141. Între tôte aparū ca corēspundētore 565 și necorēspundētore 220. Grădină de pomărită au 437 comune bisericăsci, dintre cari 258 aparū ca cultivate și 179 necultivate. Intocmiri pentru gimnastică au 248 de comune.

d.) *Averea școlilor.* Nemișcătore: edificii și pământuri fl. 774,314.12. Mișcătore: bani, hărtii de preț, mobile etc. fl. 197,531.48. Suma totală fl. 971,845.60.

Venitul totalu anualu al școlilor este 72,123 fl. 01 cr.

În comparare cu anul trecut școlar se aratā la suma totală a averii o creștere de 30,690 fl. 31 cr. și la venitul anualu al școlilor o creștere de 4471 fl. 72 cr. (Va urma.)

Sinodul eparchialu aradanu.

Sedința IV, 19 Aprilie 1889.

Se pune la ordinea țilei raportul comisiunei școlare.

Trecēndu-se la desbaterea specială, sinodul ia la cunoscința punctele din raportu referitore la introducerea quinzenarilor profesiorilor dela seminarul diecesan, la publicarea unu nou planu de invēțământu pentru școlile elementare, precum și la ținerea catechisățiunei în școlile elementare.

Cu privire la înființarea unei școle de fete împreunate cu o preparandiă de fete, sinodul avisēză consistorulu a rezolvi acēta cestiune până la proxima sesiune sinodală.

Raportul senatului școlar despre cercetarea școlilor, despre cursurile de musică vocală, luarea la răspundere a invēțatorilor neglijenți, despre stațiunile noue invēțătorești, înființate în anul trecut, și despre trecerea alumnului din Timișora în administrațiunea consistorului, sinodul ilu ia la cunoscința.

Se ia la cunoscința, că consistorulu a luat dispozițiun pentru a se ridica pomicultura în școlile noastre confesionale, și că esamenul de calificățiune invēțătoreșcă l'au depus în anul trecut 23 de invēțatori și o invēțătoreșă. În alumnul diecesan sunt 62 de

elevi întreținuți cu provedere din partea diecesei. În institutul pedagogicu cercetă prelegerile 76 de elevi, er în cursul pregătitoru 24, de toți 100 de elevi.

La jurisdicțiunea c onistorului aradanu aparțin 389 de școle. Prunc obligati la frecuentațiunea cotidiană sunt 20.458 de genul bărbătescu și 16.912 de celu femeescu, de toți 37.370. Dintre pruncii obligati la școlă cotidiană au fost de față la esamene 9432 de băieți și 4813 fete, de toți 14.245. Numērul tinerilor obligati la școlă de repetițiune este de 6162 de bărbați și 5851 de femei, de toți: 12.013. Dintre aceștia au fost de față la esamene 287 de genul bărbătescu și 159 de genul femeescu, de toți: 446; er acēta provine din împrejurarea, că esamenele se ținu în timpul de vēră, când pruncii din anul școlar 5 și 6, precum și cei din școlă de repetițiune sunt reținuți de părinți și aplicați la lucrul câmpului.

În decursul anului cifra frecuentațiunei școlare atātu în ceea ce privește școlă cotidiană, cātu și școlă de repetițiune este mai mare și anume dintre pruncii obligati a cerceta școlă o cercetăză factice 45—75 procente. Cifra frecuentațiunei școlare este mai favorabilă în inspectoratul Vingei, în alu Chișineului și alu Birchișului.

Între invēțatori sunt 335 de preparandi absoluți, dintre cari 276 sunt provēduți și cu testimoniu de calificățiune, 32 sunt preoți în comune, unde oficiul preoțescu este imbinat cu celu invēțătoreșcu, er restul este cu pregătiri mai puține.

Coruri vocale, și respective deplugari, sunt pe teritorul aparținētoru la jurisdicțiunea consistorului aradanu 57, școlă de pomărită și de legume 187, în 15 școlă se propune și albinăritul, er în 6 se propune și mētăsăritul. Edificii școlare corēspundētore sunt 324, dintre cari 301 sunt adjustate cu tôte rechișitele necesare.

La gimnaziul din Arad cercetăză prelegerile 52 romăni gr. or., la școlă reală 4, în preparandia de stat 5, de toți 61 de indiviți.

La Timișora avem în gimnaziu elevi de confesiunea noastră 49, în școlă reală 18, în școlile industriale și comerciale 8, de toți 75. În gimnaziul din Sarvaș sunt 35, er în celu din Seghedin 22.

Sinodul luând aceste date la cunoscința, avisēză consistorulu:

a) până la proxima sesiune sinodală să indeplinēscă în modu definitiv catedrele dela institutul preparandialu, cari sunt ocupate numai în modu interimalu. b) cifra frecuentațiunei să se constate nu numai din rezultatele esamenelor, ci și din umblarea pruncilor la școlă în decursul anului pe baza rapōrțelor lunare inspectorăsci, și din acestea să se arate adevērata stare a frecuentațiunei, și totu de-odată să se arate, dēcă acēta cifră s'a ameliorat, sēu a scădutu față de anii anteriori. c) pe viitor să se raporteze sinodului și despre catechisățiunea tinerilor de confesiunea noastră, cari cercetăză școlile medie din H.-M.-Vasărhely, Kecskemet și Nagy-Kőrös. d) cu privire la ameliorarea salariilor profesiorilor dela seminarul diecesan sinodul adoptă propunerea consistorului cu amendamentul deputatului Paulu Rotariu, ca pentru profesorii ordinari ai institutului să se introducă quinzenalie de câte 100 fl. v. a. și apoi pe acēta basă să se procedă și la regularea pensiunei membrilor corpului didacticu.

Sinodul eparchialu din Caransebeș.

Convocată pe Dumineca Tomii, 16 Aprilie 1889.

Sedința a III-a, 18/30 1889.

Petițiunea comitetului parochialu din Varadia pentru ertarea împrumutului de 200 fl., datu de consistoriu întru ajuto

ABONAMENTE

la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Pretul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni 3 fl. —
Pe șase luni 6 fl. —
Pe un an 12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni 10 fr.
Pe șase luni 20 fr.
Pe un an 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an 2 fl. —
Pe șase luni 1 fl. —
Pe trei luni 50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an 8 franci.
Pe șase luni 4 franci.
Pe trei luni 2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate poștale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Deschidere de băi.

Am onore a încunoscința pe P. T. publică că la 19 Mai a. c. voi deschide băile calde din

GEOAGIU-FEREDEU,

care conțin feră, iod și puciósă și sunt de o excelentă eficacitate vindecătoare.

Având în vedere plăcutul aer de munte al acestor băi, frumoasă și încântătoare-le regiune, promenările lor recortore de o extindere de miluri întregi, parcul cel frumos, noua arangiere practică și mai ales vechiul lor renume de cură, sunt întru adevăr unele din cele mai avantajoase și mai ieftine băi.

Odăi голе, precum și din nou cu multă confort arangiate, bucătărie excelentă cu prețuri moderate și serviciu prompt.

În totă ziua comunicațiune comodă cu gara și pentru ospetii din provincie.

Voiu face totu ceea-ce imi stă în putere pentru de a face ospetilor plăcutu sezonul de băi.

Comande de locuințe precum și informațiuni mai îndetaliat dă cu promptitudine

Gabriel Csösz,

arëndatoru de bai.

75,2-1

Avisu d-lorū abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiunei să binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numerii de pe fâșia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonează din nou, să binevoiască a scrie adresa lămurită și să arate și poșta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Iunie 1888.

Budapesta-Predeal				Predeal-Budapesta				B.-Pesta-Arad-Telus				Telus-Arad-B.-Pesta				Copșa-mică-Sibiu			
Tren de per-sone	Tren de accelerație	Tren omnibus	Tren mixt	Tren de per-sone	Tren de accelerație	Tren mixt	Tren omnibus	Tren omnibus	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren mixt	Tren de pers.	Tren mixt	Tren de pers.	Tren mixt	Copșa-mică	Sibiu		
Viena	11.10	8.—		Bucuresci			7.30	Viena	11.10	2.—	Telus	11.24	3.—	1.42	Copșa-mică	2.29	4.35		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	Predeal			1.14	Budapesta	8.20	9.05	Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32	Șeica mare	3.02	5.06		
Szolnok	11.06	4.05	7.38	Timișu			1.45	Szolnok	11.20	12.41	Vințulu de jos	12.30	4.10		Lómneșu	3.46	5.45		
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	Brașov			2.32	Arad	4.10	5.45	Șibotu	1.01	4.43		Ocna	4.18	6.17		
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	Feldióra	4.10	7.10		Glogovaț	2.17	4.30	Orăștia	1.32	5.13	11.—	Sibiu	4.42	6.40		
Várad-Velencze		7.11	9.18	Apața	4.10	7.10		Gyrok	2.37	4.43	Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21	Sibiu-Copșa-mică				
Fugyi-Vásárheli			9.27	Ágostonfalva	4.10	7.10		Paulișu	3.19	5.07	Deva	2.52	6.35		Sibiu	8.50	10.—		
Mező-Telegd		7.41	10.21	Homorod	6.07	8.36		Radna-Lipova	3.43	5.19	Branicica	3.23	7.02		Ocna	9.17	10.24		
Rév		8.10	11.38	Hașfalău	8.36	10.24		Conop	4.05	5.41	Ilia	3.55	7.28		Lómneșu	9.45	10.50		
Bratca			12.16	Sighișora	9.13	10.46		Bézzava		6.28	Zam	4.44	8.11		Șeica mare	10.20	11.20		
Bucia			12.54	Elisabetopole	9.56	11.19		Soborșint		7.25	Soborșint	5.30	8.46		Copșa-mică	10.49	11.45		
Ciucia		9.04	1.57	Mediaș	10.37	11.47		Zam		8.01	Bézzava	6.27	9.33		Cucerdea-Oșorheiu				
Huedin		9.34	3.11	Copșa mică	10.59	12.02		Gurasada		8.34	Conop	6.47	9.53		Reghinul săsesc				
Stana			3.40	Micăsasa	11.16	12.09		Ilia		8.55	Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50	Cucerdea	3.05	10.20		
Aghiriș			4.15	Blașiu	11.37	12.25		Branicica		9.19	Paulișu	7.43	10.42	6.13	Cheța	3.35	10.50		
Ghimbău			4.36	Crăciunel	12.33	1.05		Deva	1.47	9.51	Gyrok	7.59	10.58	6.38	Ludoșu	3.56	11.11		
Nădășel			4.58	Teișu	12.16	12.53		Simeria (Piski)	2.08	10.35	Orăștia	8.28	11.35	7.19	M. Bogata	4.06	11.20		
			5.26	Aiud	12.33	1.05		Orăștia		11.09	Arad	8.42	11.39	7.38	Iernut	4.43	11.57		
				Ujóra	12.33	1.05		Șibotu		11.39	Șibotu	9.17	12.31	6.20	Sânpaul	4.58	12.12		
				Cucerdea	12.33	1.05		Vințulu de jos		12.12	Szolnok	2.32	5.12		Mirașteu	5.21	12.36		
				Ghiriș	12.33	1.05		Alba-Iulia	8.55	12.29	Budapesta	6.—	8.20			5.40	12.55		
				Apahida	12.33	1.05		Telus	9.54	1.16	Viena	3.—	6.05		Oșorheiu	6.—	4.58		
				Ciuciu	12.33	1.05									Reghinul-săș.	7.56	7.—		
				Clușu	12.33	1.05													
				Nădășel	12.33	1.05													
				Ghimbău	12.33	1.05													
				Aghireșu	12.33	1.05													
				Stana	12.33	1.05													
				B. Huedin	12.33	1.05													
				Ciucia	12.33	1.05													
				Bucia	12.33	1.05													
				Bratca	12.33	1.05													
				Rév	12.33	1.05													
				Mező-Telegd	12.33	1.05													
				Fugyi-Vásárheli	12.33	1.05													
				Várad-Velencze	12.33	1.05													
				Oradea-mare	12.33	1.05													
				P. Ladány	12.33	1.05													
				Szolnok	12.33	1.05													
				Budapesta	12.33	1.05													
				Bucuresci	12.33	1.05													

Notă: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnăză orele de noapte.